

Cauza C-83/22**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

8 februarie 2022

Instanța de trimitere:

Juzgado de Primera Instancia n.º 5 de Cartagena (Spania)

Data deciziei de trimitere:

11 ianuarie 2022

Reclamant:

RTG

Pârâtă:

Tuk Tuk Travel, S. L.

Obiectul procedurii principale

Pachet de servicii de călătorie – Decizie a călătorului de a anula călătoria din cauza temerilor legate de răspândirea COVID-19 în Asia – Circumstanțe inevitabile și extraordinare – Rambursare integrală a tuturor plăților efectuate pentru călătorie

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Articolul 267 TFUE – Cerere de decizie preliminară privind validitatea și interpretarea – Articolul 5 din Directiva (UE) 2015/2302 – Informații minime care trebuie furnizate călătorului – Validitate în lumina articolului 114 alineatul (3) TFUE și a articolului 169 alineatul (1) și alineatul (2) litera (a) TFUE – Principiile naționale ale disponibilității și coerenței – Compatibilitate cu dreptul Uniunii

Întrebările preliminare

1.- Articolul 169 alineatul (1) și alineatul (2) litera (a) și articolul 114 alineatul (3) TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun articolului 5 din Directiva 2015/2302 privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate, deoarece acest din urmă articol nu include, printre informațiile precontractuale obligatorii care trebuie furnizate călătorului, dreptul, conferit acestuia la articolul 12 din directivă, de a rezilia contractul înainte de începerea executării sale, cu rambursarea integrală a sumei plătite, în cazul unor circumstanțe inevitabile și extraordinare care afectează în mod semnificativ executarea pachetului de servicii de călătorie?

2.- Articolele 114 și 169 TFUE, precum și articolul 15 din Directiva 2015/2302 se opun aplicării principiilor disponibilității și coerenței, consacrate la articolul 216 și la articolul 218 alineatul 1 din LEC, în cazul în care aceste principii procedurale pot împiedica protecția deplină a consumatorului reclamant?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

- Articolul 114 alineatele (1), (3) și (4) TFUE și articolul 169 alineatele (1) și (2) TFUE
- Directiva (UE) 2015/2302 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate, de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 și a Directivei 2011/83/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 90/314/CEE a Consiliului, considerentul (31), articolul 3 punctul 12 și articolele 5, 6, 8 și 12
- Recomandarea (UE) 2020/648 a Comisiei din 13 mai 2020 privind voucherele oferite pasagerilor și călătorilor în locul rambursării pachetelor turistice și serviciilor de transport anulate în contextul pandemiei de COVID-19

Dispozițiile de drept național invocate

- Textul consolidat al Legii generale privind protecția consumatorilor și a utilizatorilor, articolele 153, 156 și 160

Aceste articole transpun în dreptul spaniol aproape literal dispozițiile articolelor 5, 6, 8 și 12 din Directiva 2015/2302.

- Codul de procedură civilă (denumit în continuare „LEC”)

Articolul 216: „Instanțele civile se pronunță în cauzele cu care sunt sesizate cu privire la elementele de fapt, la probele furnizate și la

pretențiile părților, cu excepția cazului în care legea prevede altfel în situații speciale.”

Articolul 218: „1. Hotărârile trebuie să fie clare și precise și să corespundă cererilor și celorlalte pretenții ale părților prezentate în timp util în cursul procedurii. Acestea conțin declarațiile solicitate, obligă pârâtul sau resping pretențiile reclamantului și soluționează toate aspectele litigioase care au făcut obiectul dezbaterilor.

Tribunalul, fără a se îndepărta de la cauza acțiunii prin admiterea unor elemente de drept și de fapt diferite de cele pe care părțile au intenționat să le invoce, se pronunță în conformitate cu normele aplicabile cauzei, chiar dacă acestea nu au fost corect menționate sau invocate de părțile în litigiu.”

Articolul 412: „1. Odată ce obiectul litigiului a fost stabilit în cerere, în memoriul în apărare și, dacă este cazul, în cererea reconvențională, părțile nu mai pot să îl modifice ulterior.”

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 La 10 octombrie 2019, reclamantul a decis să achiziționeze de la pârâtă, Tuk Tuk Travel, S. L., un pachet de servicii de călătorie pentru două persoane în Vietnam și Cambodgia, cu plecare din Madrid la 8 martie 2020 și cu întoarcere la 24 martie 2020.
- 2 La momentul încheierii contractului, reclamantul a plătit suma de 2 402 euro, costul total al călătoriei fiind de 5 208 euro. În condițiile generale ale contractului se făcea referire la posibilitatea „de a anula călătoria înainte de începerea executării sale, în schimbul plății unui comision de reziliere”. Nu exista nicio informație contractuală sau precontractuală privind posibilitatea de anulare în cazul unor circumstanțe inevitabile și extraordinare la locul de destinație sau în vecinătatea imediată a acestuia care afectează în mod semnificativ executarea pachetului de servicii de călătorie.
- 3 La 12 februarie 2020, reclamantul i-a comunicat pârâtei decizia sa de a nu efectua călătoria, având în vedere îngrijorarea sa cu privire la răspândirea coronavirusului în Asia, și a solicitat restituirea sumelor datorate ca urmare a neexecutării pachetului.
- 4 Pârâta i-a răspuns la 14 februarie 2020, informându-l cu privire la costul anulării, și a concluzionat că îi va rambursa suma de 81 de euro. În urma unor schimburi de corespondență între reclamant și pârâtă, aceasta l-a informat că îi va rambursa în cele din urmă suma de 302 euro.

- 5 Reclamantul a decis să introducă o acțiune în fața instanței de trimitere. Acesta solicită rambursarea sumei de 1 500 de euro, permițând agenției să rețină suma de 600 de euro cu titlu de cheltuieli de gestionare.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 6 Reclamantul susține că anularea a avut loc cu aproape o lună înainte de începerea călătoriei și că decizia sa a avut la bază un motiv de forță majoră: situația sanitară îngrijorătoare existentă ca urmare a COVID-19 în zona în care se desfășura călătoria.
- 7 Pârâta susține că, la data rezilierii contractului, decizia reclamantului nu era justificată. În luna februarie 2020, în aceste țări se călătorea în mod normal. Nu existau circumstanțe inevitabile sau extraordinare la locul de destinație la data anulării călătoriei, deoarece nu s-a dovedit că autoritățile din țara de origine sau de destinație adoptaseră măsuri specifice care ar fi făcut imposibilă călătoria. Trebuie să se țină seama de informațiile care existau la momentul la care reclamantul a decis să își anuleze călătoria. Reclamantul a acceptat termenii și condițiile generale ale contractului referitoare la cheltuielile de gestionare (15 % din valoarea totală a călătoriei) și costurile anulării sunt cele aplicate de fiecare dintre furnizorii săi. În plus, având în vedere că nu a achiziționat o poliță de asigurare, reclamantul și-a asumat riscul unei eventuale anulări.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 8 Conform considerentului (31) al Directivei 2015/2302, „[...] călătorii ar trebui să aibă dreptul de a rezilia contractul privind pachetul de servicii de călătorie fără plata unui comision de reziliere, în cazul în care circumstanțe inevitabile și extraordinare afectează în mod semnificativ executarea pachetului. Acestea pot include, de exemplu, războaie, alte probleme grave de securitate precum terorismul, riscuri semnificative pentru sănătatea umană precum epidemia unei boli grave în locul de destinație al călătoriei sau dezastre naturale precum inundațiile, cutremurele sau condițiile meteorologice care fac imposibilă deplasarea în condiții de siguranță către destinație, astfel cum s-a convenit în contractul privind pachetul de servicii de călătorie”.
- 9 Articolul 12 alineatul (2) din Directiva 2015/2302 prevede că, „[î]n pofida alineatului (1), călătorul are dreptul să rezilieze contractul privind pachetul de servicii de călătorie înainte de începerea executării pachetului fără a plăti vreun comision de reziliere în cazul unor circumstanțe inevitabile și extraordinare care se produc la locul de destinație sau în vecinătatea imediată a acestuia și care afectează în mod semnificativ executarea pachetului sau care afectează semnificativ transportul pasagerilor la destinație. În cazul rezilierii contractului privind pachetul de servicii de călătorie în temeiul prezentului alineat, călătorul are dreptul la o rambursare completă a oricărei plăți efectuate pentru pachet, dar nu are dreptul la vreo despăgubire suplimentară”.

- 10 Cu toate acestea, nici Directiva 2015/2302, nici legislația spaniolă nu includ drept conținut minim al informațiilor care trebuie furnizate în mod obligatoriu călătorului posibilitatea de a rezilia contractul privind pachetul de servicii de călătorie în cazul unor circumstanțe inevitabile și extraordinare, cu dreptul de a recupera toată suma achitată și fără plata unui comision de reziliere. Astfel, reclamantul nu știa, nici atunci când i-a comunicat pârâtei decizia sa de a nu călători, nici atunci când a introdus acțiunea la instanța de trimitere (în fața căreia intervine fără să fie reprezentat de un avocat), că ar putea avea dreptul de a rezilia contractul și de a obține rambursarea tuturor sumelor plătite ca urmare a unor circumstanțe extraordinare și inevitabile la locul de destinație care ar putea afecta în mod semnificativ călătoria.
- 11 Pe de o parte, se ridică problema dacă informațiile minime furnizate reclamantului în conformitate cu Directiva 2015/2302 sunt insuficiente în lumina articolului 169 TFUE, coroborat cu articolul 114 TFUE. Cu alte cuvinte, întrebarea este dacă informațiile de care dispunea călătorul, care sunt conforme cu directiva, îngreunează apărarea drepturilor și intereselor care îi sunt recunoscute prin lege în calitate de călător și dacă ar putea fi insuficiente pentru a beneficia de un nivel ridicat de protecție în calitate de consumator, în special într-o situație precum cea în discuție în prezenta cauză, în care nu este reprezentat de un avocat.
- 12 Pe de altă parte, se ridică problema dacă este posibil, în conformitate cu dreptul Uniunii, în cazul în care se consideră ca fiind stabilită situația gravă cauzată de circumstanțe inevitabile și extraordinare care afectează în mod semnificativ executarea pachetului, să se dispună printr-o hotărâre rambursarea întregii sume achitate, care ar fi mai mare decât cea solicitată prin acțiune, ceea ce contravine unui principiu de bază al dreptului procesual spaniol, și anume principiul coerenței hotărârilor [articolul 218 alineatul 1 din LEC]. Astfel, aplicarea dreptului procedural spaniol nu permite să se dispună printr-o hotărâre mai mult decât ceea ce s-a solicitat prin acțiune (în prezenta cauză, acest lucru ar avea drept consecință faptul că rambursarea nu ar fi completă), ceea ce ar putea împiedica asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului, care, prin urmare, nu ar beneficia pe deplin de protecția sporită acordată consumatorilor de TFUE.
- 13 În ceea ce privește această din urmă chestiune, Tribunal Supremo [Curtea Supremă] din Spania a formulat o cerere de decizie preliminară (cauza C-869/19) cu privire la domeniul de aplicare al principiilor procedurale naționale ale disponibilității și coerenței. La 15 iulie 2021, avocatul general a prezentat concluziile sale în cauza respectivă, potrivit cărora „[a]rticolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trebuie interpretat, în lumina principiului efectivității, în sensul că se opune aplicării principiilor procedurale naționale ale disponibilității, coerenței și interzicerii *reformatio in peius*, care împiedică instanța națională sesizată cu o cale de atac formulată de o bancă împotriva unei hotărâri judecătorești care a limitat în timp restituirea sumelor plătite în mod nejustificat de un consumator în temeiul unei clauze-prag, declarate ulterior nulă, să dispună restituirea integrală a respectivelor sume plătite în mod nejustificat”.